

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาส
ตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน
The Priority Needs for Community Relations Management of Opportunity
Expansion Schools in Praekasa Municipality, Samutprakarn Province
according to the Concept of Community Empowerment

ชลธิศ สมความคิด (Chonlathit Somkwamkid)¹ ชีรภัทร กุโลภาส (Dhirapat Kulophas)²

Received: March 20, 2020

Revised: November 19, 2020

Accepted: December 23, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ประชากรที่ศึกษาคือ โรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 2 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 2 คน และข้าราชการครู จำนวน 205 คน รวมจำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน มีลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงสุดไปหาต่ำสุดคือ งานให้บริการชุมชน ($PNI_{Modified} = 0.101$) มีองค์ประกอบ

ที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด และต่ำสุดคือ การร่วมการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.107$) และการร่วมปฏิบัติ และการร่วมปรับตัว ($PNI_{Modified} = 0.098$) งานประชาสัมพันธ์ ($PNI_{Modified} = 0.091$) มีองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดและต่ำสุด คือ การร่วมการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.103$) และการร่วมวัดผล ($PNI_{Modified} = 0.085$) งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.090$) มีองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดและต่ำสุด คือ การร่วมการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.102$) และการร่วมปฏิบัติ ($PNI_{Modified} = 0.087$) และงานสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น ($PNI_{Modified} = 0.076$) มีองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดและต่ำสุด คือ การร่วมวางแผน ($PNI_{Modified} = 0.089$) และการร่วมวัดผล ($PNI_{Modified} = 0.069$)

คำสำคัญ: การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน, โรงเรียนขยายโอกาส, การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน

Abstract

The purposes of this research was to study the priority need for community relation management in Opportunity Expansion Schools in Praekasa Municipality, Samutprakarn Province according to the concept of community empowerment. The population of this research are 2 Opportunity Expansion Schools located

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

M.Ed. Student, Chulalongkorn University

² อาจารย์ที่ปรึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Advisor, Chulalongkorn University

in Praekasa Municipality, Samutprakarn Province, under a jurisdiction of Primary Educational Service Area Office 1. The information used in the research come from 2 school administrators and 205 teachers, totalling 207 informants. The tool used in the research was 5 - scale rating a questionnaire. The statistics used to analyse the data were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Priority Need Index ($PNI_{Modified}$).

The research concludes that the need for community relation management in Opportunity Expansion Schools in Praekasa Municipality in accordance with community empowerment movement could be arranged according to the urgency of the need from highest to lowest in the following order; Community Service, ($PNI_{Modified} = 0.101$) with co-changing, as the highest rated component ($PNI_{Modified} = 0.107$) and co-action and co-adaptation as the lowest rated components ($PNI_{Modified} = 0.098$), Public Relation ($PNI_{Modified} = 0.091$) with co-changing as its highest rated component ($PNI_{Modified} = 0.103$) and co-evaluation, as its lowest component ($PNI_{Modified} = 0.085$), Community Participation in Learning Management ($PNI_{Modified} = 0.090$) co-changing as its highest rated component ($PNI_{Modified} = 0.102$) and co-action as its lowest rated component ($PNI_{Modified} = 0.087$) and lastly, Reinforcing Public Relation with Other Organisations, as the lowest rated set ($PNI_{Modified} = 0.076$), with co-planning as its highest rated component ($PNI_{Modified} = 0.089$) and its 4th component, co-evaluation, as its lowest component ($PNI_{Modified} = 0.069$).

Keywords: Community relation management, Opportunity expansion school, Community empowerment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ทำให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคมแก่คนในชุมชน สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์กันในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งรับผิดชอบต่อการพัฒนาการ ด้านการศึกษาใน

ระบบแก่เด็กและเยาวชน แต่ละสถานศึกษานั้นจะมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ คอยให้ความรู้กับผู้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้นั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการบริหารโรงเรียนจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันนั้นจะต้องมีความสามารถทางการบริหารทาง “ศาสตร์” ซึ่งเป็นความรู้ทางทฤษฎีการบริหาร ทางด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ส่วนทาง “ศิลป์” ในที่นี้จะหมายถึงการใช้ความสามารถทางไหวพริบ การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ซึ่งผู้บริหารในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้การบริหารที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ควบคู่กันไปในการบริหารสถานศึกษา

การขับเคลื่อนสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับชุมชนในการเป็นแหล่งทรัพยากรแห่งการเรียนรู้ เช่นเดียวกับกับชุมชนก็ต้องพึ่งพาอาศัยสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งความรู้ของคนในชุมชน การสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีการให้ความร่วมมือกับชุมชนของตนเอง โดยโรงเรียนมีส่วนช่วยให้ความรู้กับบุคลากรในชุมชน ช่วยเสริมสร้างความรู้ สร้างภูมิคุ้มกันต่าง ๆ ทางสังคมเพื่อที่จะให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ในส่วนของชุมชนนั้นก็มีความสำคัญที่จะเป็นฝ่ายสนับสนุนให้กับโรงเรียน มีส่วนช่วยในการร่วมกันกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม คอยช่วยกำกับและติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ให้อยู่ในทิศทางที่เป็นบริบททางสังคมที่เหมาะสมของชุมชนนั้น (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) กล่าวว่สถานศึกษาควรมีการกระตุ้นให้ชุมชนเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาเพราะสมาชิก ในชุมชนบางส่วนคิดว่า การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาเท่านั้นผู้ปกครอง ชุมชนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ถ้าจะให้มีส่วนร่วมไม่รู้ว่าจะมีส่วนร่วมในเรื่องใด ทำอย่างไร ตนเองเป็นผู้มีความรู้น้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโดยสอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของ

ชุมชนในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาได้กระตุ้นและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการหลักสูตร สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับชุมชน ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดกฎหมายไว้หลายมาตราที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ดังนี้ มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 24 (6) จัดการเรียนรู้อย่างได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง คนในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ จะเห็นว่ามีกฎหมายอยู่หลายมาตราที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วม

ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา จะแยกจากกันหรือไม่เห็นความสำคัญซึ่งกันและกันเสียมิได้ แต่ในปัจจุบันปัญหาด้านการบริหารสัมพันธ์ชุมชนเป็นอีกปัญหาสำคัญหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารไม่บรรลุผลในการจัดการศึกษา มีสาเหตุที่สำคัญก็คือ การขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งมีผลมาจากการจัดการศึกษาของไทยมักถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ ของสถานศึกษา ของผู้บริหาร และครูที่มีระบบราชการเป็นกลไกสำคัญของการจัดการ ส่งผลให้การจัดการศึกษาของไทยแปลกแยกจากวิถีชีวิต ไม่มีกลไกทางสังคมที่เข้ามาตรวจสอบคุณภาพของผู้บริหารและครู ซึ่งในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย โดยต้องอาศัยนโยบายและการบริหารจัดการเป็นหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนจึงขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจึงขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หากผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980)

แนวทางในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน โดยการสร้างพลังอำนาจชุมชน (Community Empowerment) หมายถึงชุมชนที่ทั้งบุคคล ทีมงาน และองค์กรได้มีการใช้ทักษะและทรัพยากรของตนเองและกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม มีความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับกว้างทำให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร มีการระบุประเด็นปัญหาและหนทางแก้ไขเอง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของชุมชนที่ชัดเจน จนเกิดเป็นระบบการช่วยเหลือกันอย่างเป็นธรรมชาติส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อเนื่องและยั่งยืน องค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ประกอบด้วย การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ การร่วมการเปลี่ยนแปลง การร่วมวัดผล และการร่วมปรับตัว โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนมีทั้งในระดับบุคคลและในระดับชุมชน (Zimmerman & Rappaport, 1988) การเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับ

บุคคล เป็นเรื่องของการพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีความเข้มแข็งพอที่จะควบคุมตนเองจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองประพฤติ ปฏิบัติ จนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ส่วนการเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับชุมชน เกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีวิถีชีวิตเดียวกัน มีความร่วมมือ ร่วมใจ สร้างประโยชน์ และควบคุมสมาชิกในชุมชน ที่จะจัดการให้เกิดความเสมอภาคการกระจายทรัพยากร แล้วส่งผลดีต่อชุมชน (มิ่งขวัญ คงเจริญ, 2560)

ถึงแม้ว่าโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษาจะมีการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน แต่การเสริมสร้างพลังอำนาจให้ชุมชนนั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมมือปฏิบัติกรดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนตามบริบทของชุมชน รวมไปถึงการสร้างทักษะทางอาชีพให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษามาตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อที่จะนำผลการวิจัยมาพัฒนาโรงเรียนและอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน กระตุ้นให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อโรงเรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนโดยประมาณทั้งหมด 207 ราย

2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2563 เป็นระยะเวลา 2 เดือน

3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ โรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 5 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนในตำบลแพรกษาตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยใช้คำพูดของตนเองเป็นคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง และเป็นคำถามซึ่งไม่มีการวางแผนหรือจัดแนวคำตอบไว้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน และการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และข้อคำถามในการสอบถามให้มีความชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบตอบสนองคู่
3. ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถามฯ กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์

4. นำแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และเนื้อหาแนบกับแบบสอบถามฯ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปซึ่งถือว่าข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 และมีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 1 สามารถคัดเลือกไว้ใช้ได้ จากนั้นนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอลงนามเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนและจัดเตรียมซองติดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัยใส่ซองเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 207 คน ใช้เวลา 20 วัน มีแบบสอบถามที่ตอบ จำนวน 172 ฉบับ อัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 83.09

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยจัดลำดับความสำคัญจากค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 172 คน ซึ่งสามารถจำแนก

ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	40	23.3
- หญิง	132	76.7
รวม	172	100
2. อายุ		
- 30 ปี หรือต่ำกว่า	64	37.2
กว่า	51	29.7
- 31 – 40 ปี	35	20.3
- 41 – 50 ปี	22	12.8
- 51 – 60 ปี	172	100
รวม		
3. ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	117	68.0
- ปริญญาโท	51	29.7
- อื่น ๆ	4	2.3
รวม	172	100
4. ตำแหน่ง		
- ผู้อำนวยการ	1	0.6
- รองผู้อำนวยการ	1	0.6
- หัวหน้ากลุ่มสาระ	9	5.2
- ครูผู้สอน	157	91.3
- อื่น ๆ	4	2.3
รวม	172	100
5. ประสบการณ์		
- น้อยกว่า 1 ปี	6	3.5
- 1 – 10 ปี	115	66.9
- 11- 20 ปี	29	16.9
- 21 – 30 ปี	12	7.0
- มากกว่า 30 ปี	10	5.8
ขึ้นไป		
รวม	172	100

จากตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 172 คน พบว่า มีส่วนใหญ่ว่าตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมาคือหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง อายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมาคืออายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.7 ส่วนอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8

ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมาได้แก่ระดับปริญญาโท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 91.3 ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการมีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 1-10 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 66.9 รองลงมา ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 และอันดับสุดท้ายได้แก่อายุมากกว่า 30 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 207 ฉบับ โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) งานประชาสัมพันธ์ 3) งานให้บริการชุมชน และ 4) งานสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาวิเคราะห์หาดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษามาตามแนวคิดการเสริมสร้าง

พลังอำนาจชุมชนโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ตาราง 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษาตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนในภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1.	งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.98	มาก	4.34	มาก	0.090	3
2.	งานประชาสัมพันธ์	4.07	มาก	4.44	มาก	0.091	2
3.	งานให้บริการชุมชน	3.85	มาก	4.24	มาก	0.101	1
4.	งานสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	4.10	มาก	4.41	มาก	0.076	4
รวม		4.00	มาก	4.36	มาก	0.090	

โดยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนในภาพรวมพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) เมื่อพิจารณาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 4 งานสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ($\bar{X}=4.10$) และด้านที่ 3 งานให้บริการชุมชน ($\bar{X}=3.85$) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$) เมื่อพิจารณาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและต่ำที่สุด คือ

ด้านที่ 2 งานประชาสัมพันธ์ ด้านที่ 3 งานให้บริการชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.24$) ตามลำดับ สำหรับผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรงษาตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนในภาพรวม ($PNI_{Modified}=0.090$) มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดและต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 3 งานให้บริการชุมชน ($PNI_{Modified}=0.101$) และด้านที่ 4 งานสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ($PNI_{Modified}=0.076$) ตามลำดับ

3. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรงษาตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน จำแนกตามองค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน 5 ด้าน ผู้วิจัยจัดลำดับความต้องการจำเป็น แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 สรุปการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรงษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ในภาพรวม

การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน	ประเด็น	การสร้างพลังอำนาจชุมชน					$PNI_{Modified}$
		1. การร่วมวางแผน	2. การร่วมปฏิบัติ	3. การร่วมการเปลี่ยนแปลง	4. การร่วมวัดผล	5. การร่วมปรับตัว	
1. งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	D	3.99	4.04	3.93	3.94	3.98	0.090
	I	4.34	4.39	4.33	4.32	4.34	
	$PNI_{modified}$	0.088	0.08	0.102	0.096	0.090	
	ลำดับ	4	5	1	2	3	
2. งานประชาสัมพันธ์	D	4.17	4.16	3.99	4.02	4.01	0.091
	I	4.53	4.52	4.40	4.36	4.40	
	$PNI_{modified}$	0.086	0.08	0.103	0.085	0.097	
	ลำดับ	4	3	1	5	2	
3. งานให้บริการชุมชน	D	3.87	3.87	3.83	3.81	3.88	0.101
	I	4.26	4.25	4.24	4.21	4.26	
	$PNI_{modified}$	0.101	0.09	0.107	0.105	0.098	
	ลำดับ	3	4	1	2	4	
4. งานสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น	D	4.03	4.09	4.13	4.07	4.15	0.076
	I	4.39	4.39	4.44	4.35	4.47	
	$PNI_{modified}$	0.089	0.07	0.075	0.069	0.077	
	ลำดับ	1	4	3	5	2	

หมายเหตุ: D: Degree of success (สภาพปัจจุบัน), I: Importance (สภาพที่พึงประสงค์) $PNI_{modified}$: Modified Priority Needs Index (ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น)

จากตาราง 3 สรุปการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรงษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนโดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนทั้ง 4 ด้าน มีลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 3 งานให้บริการชุมชนเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบสามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การร่วมการเปลี่ยนแปลง การร่วมวัดผล การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ และการร่วมปรับตัว ตามลำดับซึ่งมีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.107 0.105 0.101 และ 0.098 ตามลำดับ ด้านที่ 2 งานประชาสัมพันธ์ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบสามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การร่วมการเปลี่ยนแปลง การร่วมปรับตัว การร่วมปฏิบัติ การร่วมวางแผน การร่วมวัดผล ตามลำดับซึ่งมีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.103 0.097 0.087 0.086 และ 0.085 ตามลำดับ ด้านที่ 1 งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษา เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบสามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การร่วมการเปลี่ยนแปลง การร่วมวัดผล การร่วมปรับตัว การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ ตามลำดับ ซึ่งมีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.102 0.096 0.090 0.088 และ 0.087 ตามลำดับ ด้านที่ 4 งานสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบสามารถสรุปลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ การร่วมวางแผน การร่วมปรับตัว การร่วมการเปลี่ยนแปลง การร่วมปฏิบัติ และการร่วมวัดผล ตามลำดับ ซึ่งมีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.089 0.077 0.075 0.073 0.069 ตามลำดับ จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรงษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ได้ผลการวิเคราะห์ว่าการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจาก

สูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 3 งานให้บริการชุมชน ด้านที่ 2 งานประชาสัมพันธ์ ด้านที่ 1 งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ ด้านที่ 4 งานสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนมีค่าใกล้เคียงกันและใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยรวมแต่มีข้อค้นพบในแต่ละองค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนที่น่าสนใจ จึงขอนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านที่ 3 งานให้บริการชุมชน พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 3 การร่วมการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.107$) เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการเล็งเห็นความสำคัญถึงงานให้บริการชุมชน โดยทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน วางแผนแก้ไขปัญหาการให้บริการนักเรียนและผู้ปกครอง ชุมชนเป็นองค์ประกอบหลักที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองท้องถิ่นของตนเอง ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขวิธีการให้บริการของโรงเรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรมการต่าง ๆ อาทิ เช่น ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านทรัพยากรจากโรงเรียน พร้อมด้วยการชี้แนะให้คำแนะนำทั้งข้อดีและข้อเสีย เพื่อชุมชนเปลี่ยนแปลงกับโรงเรียนในวิธีที่เคยปฏิบัติ เป็นโรงเรียนกำลังใจให้กับชุมชนเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการรับบริการด้านต่าง ๆ เช่น การจัดป้ายนิทรรศการเรียนรู้ชุมชน การใช้อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม โดยทางโรงเรียนได้ให้บริการชุมชน งานให้บริการชุมชนจำเป็นที่จะต้องให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากทางโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรรัตน์ ปึงข้อ (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานด้านการให้บริการชุมชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก

โรงเรียนเปรียบเสมือนศูนย์รวมของชุมชนในทุก ๆ เรื่อง เช่น ประสานงานราชการในท้องถิ่น การช่วยพัฒนาท้องถิ่น การให้บริการในด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การให้บริการด้านสถานที่ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ จะอยู่ห่างจากตัวอำเภอ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนก็จะมีฐานะยากจนถึงปานกลาง เพราะฉะนั้นการได้รับการศึกษา จะทำให้คุณภาพชีวิตของคนในแถบนี้ดีขึ้น นอกจากนี้ที่โรงเรียนให้บริการกับชุมชนในด้านต่าง ๆ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจกรรมการให้บริการชุมชน ช่วยทำให้ชุมชนได้รับรู้ถึงข้อดีข้อเสียที่จะเกิดขึ้นจากการรับบริการ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับชุมชน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ มิ่งขวัญ คงเจริญ และคณะ (2560) ที่ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเป็นเรื่องของประชาชนและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ร่วมกันดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่มีการตัดสินใจในเรื่องของชุมชนตนเองและจัดการเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่ของตนเอง ดังนั้น ทักษะบุคคลในการสร้างความตระหนักรู้ การรับรู้ข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญและยังมีสิ่งที่จำเป็นในบางพื้นที่ที่ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ได้แก่ 1) สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในผลประโยชน์ของชุมชน 2) สมาชิกในชุมชนร่วมกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเรียกร้อง 3) สมาชิกในชุมชนร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมทุนในการทำกิจกรรมในชุมชน 4) สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Green (1994, p. 3758- A) ที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการวางแผนที่จะนำอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมาให้บริการแก่ชุมชนในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น เมื่อชุมชนขยายขึ้นความต้องการก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนได้นานและคุ้มค่า โดยที่จะต้องคำนึงถึงงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคต

ด้วย และแนวคิดของ Schaeffer (1992) ที่วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนตัวอย่างระหว่าง ค.ศ. 1982-1989 ค้นพบชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมและแนวทางที่ใช้ในการเรียน ระดับประถมศึกษาในเรื่องการวางแผนที่ดีการประสานงานที่ดีจะต้องมาจากความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัศึกษามีหลักยืนยันที่เด่นชัดของผู้วิจัยพบว่า โรงเรียนที่บุคลากรมีความอ่อนใจและกำลังใจคือโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

2. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านที่ 2 งานประชาสัมพันธ์ พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การร่วมการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.103$) โรงเรียนขยายโอกาสตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ สนับสนุนชุมชนร่วมกันแก้ไขรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แนะให้ชุมชนเห็นถึงข้อดีและข้อเสียในการร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องบริการ ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษาได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ การติดป้ายประกาศหน้าโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนรับทราบถึงความเป็นไปของโรงเรียน และให้ชุมชนได้ร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลของโรงเรียนเพื่อขยายการรับรู้ในวงกว้างจากทั้งครู นักเรียน รวมไปถึงผู้ปกครอง สอดคล้องกับแนวคิดของวีรยุทธ ชัยดิษฐ์ (2552) เกี่ยวกับงานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องดำเนินการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อนำมาซึ่งความร่วมมือระหว่างบุคลากรทั้งภายในภายนอกและผู้เกี่ยวข้อง โดยการค้นหาวีธีการจัดกิจกรรมและเลือกสรรสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับ บุคคลภายนอก ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่นจะต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องเป็นอันดับแรกถ้าข้อมูลไม่กระจ่างแจ้งหรือผิดเพี้ยน อาจจะเป็นสาเหตุใหญ่ทำให้โรงเรียนได้รับความเสียหายได้ ดังนั้นสิ่งที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง กลุ่มชน คือการเผยแพร่ให้รู้ทางสื่อ ซึ่งจะเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่สถาบันรวมไปถึงการทำหน้าที่ขจัดปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ภายในหน่วยงานด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงไกร สุพรรณ (2561) ที่ทำการศึกษา

เรื่อง การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ระบุถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลและหน่วยงานตลอดจนงานด้านการศึกษา งานราชการ งานด้านศาสนาและงานสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้ เพราะ การประชาสัมพันธ์เป็นงานเชิงสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนด้วยการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีและเป็นการส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ที่ดีโดยเฉพาะโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Hakanen (1974, p. 6004- A) ที่สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่มนักวิชาการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยกลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์โกตา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองยังขาดความรู้ที่เพียงพอกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น 2) การขาดข้อมูลข่าวสารและการติดต่อในชุมชนทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า งานประชาสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างมากในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน

3. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านที่ 1 งานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การร่วมการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.102$) ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสตำบลแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ สนับสนุนให้ชุมชนร่วมกันแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดำเนินการชี้แนะให้ชุมชนเห็นถึงข้อดี ข้อเสียของการร่วมกันวางแผนงาน สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษาจะมีการดำเนินงานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการให้ชุมชนเข้ามาร่วมวางแผน สรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อมาร่วมกันบริหารโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ชุมชนได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของประสิทธิ์ เพียกลิ่น และคณะ (2557) ที่ทำการศึกษา

เรื่องการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านงานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า โดยสถานศึกษาเชิญผู้ปกครองเครือข่าย ผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้ปกครองร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาและร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการชุมชน และตอบสนองชุมชนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับข้อค้นพบของสิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และคณะ (2554) ที่แนะนำแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ แนวทางระดับโรงเรียนควรสำรวจทักษะอาชีพครู ผู้บริหาร คณาจารย์และผู้ปกครอง โดยส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า และสมาคมผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนเพื่อสำรวจ/ศึกษา/เลือกอาชีพ/พัฒนาทักษะอาชีพ รวมทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นวิทยากรและครูฝึกทักษะอาชีพ ควรมีวิสัยทัศน์และนโยบายในเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ

4. ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 4 ด้านที่ 4 งานสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นที่สูงที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 1 การร่วมวางแผน ($PNI_{Modified} = 0.089$) โดยโรงเรียนให้โอกาสชุมชนกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสาร การทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา มีการดำเนินงานสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น การประชุมผู้ปกครอง การร่วมกิจกรรมขนทรายเข้าวัดแพรกษา ซึ่งเป็นงานประจำปีที่โรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การเยี่ยมบ้านนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) เรื่อง แนวทางการปฏิบัติ จากคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู โดยระบุว่า การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความใกล้ชิดและเป็นกันเองของบุคลากรกับชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างแนบแน่น โรงเรียนนั้นมีแนวปฏิบัติ

เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนหลายงานด้วยกัน คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูทุกคนจะต้องมีเด็กที่ต้องดูแล ด้วยการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของบุคลากรทุกท่านเพื่อได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหาความพึงพอใจและความต้องการของชุมชนต่อโรงเรียน และโรงเรียนต่อชุมชน จึงเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้ปกครอง นักเรียน และครูได้มีส่วนปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การต้อนรับผู้ปกครองที่เข้ามาสู่สถานศึกษาด้วยไมตรีจิตที่ดี ทักทายพูดคุยแนะนำข้อมูลด้วยความเป็นกันเอง และการมีโอกาสดังกล่าวได้พบปะสังสรรค์กับชุมชนนอกสถานที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่ระบุว่าความต้องการจำเป็นของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสในตำบลแพรกษา ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน พบว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงที่สุด คือ ด้านงานให้บริการชุมชน ดังนั้นโรงเรียนควรเร่งกำหนดนโยบายการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนที่เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสัมพันธ์ชุมชน เช่น กระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน การระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา การกระจายข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบประกอบกับการให้บริการชุมชนในด้านวิชาการ วิชาชีพ และทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนผู้เป็นเจ้าของ

1.2 จากผลการวิจัยที่ระบุว่างานบริหารสัมพันธ์ชุมชนด้านงานประชาสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมให้ชุมชนรับทราบข้อมูลข่าวสารความเป็นไปของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน สร้างความตระหนักถึงความสำคัญกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน และการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความร่วมมือที่ดีให้มีความสอดคล้องกับความต้องการชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนรับทราบความเป็นไปของการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กระตุ้นให้ชุมชนเกิดความสนใจและร่วมมือในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน

1.3 จากผลการวิจัยที่ระบุว่าการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างให้ชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ให้ความเคารพชุมชน ตระหนักว่าชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่ามากที่สุด อันเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมเกื้อกูลกันในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน เพื่อเกิดประโยชน์ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานให้บริการชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย การให้บริการทางวิชาการ การให้บริการทางวิชาชีพ และการให้บริการทรัพยากรของโรงเรียน ที่มีส่วนส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน สร้างความตระหนักถึงประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับเมื่อชุมชนเข้ามาเป็นเจ้าของร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนตามแนวคิดผู้ร่วมการเปลี่ยนแปลง งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นการสื่อสารเชิงบวกให้ประชาชนมาร่วมการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดรองลงในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เพื่อให้ประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ มีความสนใจและร่วมมือในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนร่วมกันในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เกรียงไกร สุพรรณ, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ. (2561). การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 7(1), 58 – 67.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประสิทธิ์ เพยกลั่น และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

มิ่งขวัญ คงเจริญ. (2560). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ของความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มิ่งขวัญ คงเจริญ และคณะ. (2554). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรุทธ ชัยดี. (2552). การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ. (2558). สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และคณะ. (2554). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของต่างประเทศกับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980) *Effective behavior in organization*. New York: Richard D. Irwin, Inc.

Green, C. V. (1994) The community - school nexus: The challenge of planning sustainable school facilities. *Dissertation Abstracts International*, 32(2), 510 - A.

Hakanen, F. (1974). An investigation of school-communication in vermilion South Dakota, district 5. *Dissertation Abstracts International*, 35(12), 6004 - A.

Schaeffer, J. A. (1992). Effective parent involvement in secondary school of Texas identified as exemplary 1982 - 1989. *Dissertation Abstracts International*, 53(6), 1757 - A.

Zimmerman, M.A., & Rappaport, J. (1988). A citizen participation, perceived control, and psycho-logical empowerment. *American Journal of Community Psychology*. 16, 725-750.